

Sygn. akt VIII U 1581/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: Dorota Laszczuk

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 27 sierpnia 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

VIII U 1581/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.08.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił A. R. przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 55 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej, ponieważ po raz pierwszy złożył wniosek o przyznanie emerytury w dniu 16.04.2008 r.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji i wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej. Ubezpieczony wskazał, że kolejny wniosek o emeryturę złożył w dniu 4.06.2013, zatem wysokość emerytury winna być wyliczona zgodnie z artykułem 55 ustawy emerytalnej. Uważa, że pozwany organ rentowy w zaskarżonej decyzji dokonał błędnej interpretacji w/wym. przepisu, gdyż nie zawiera on zapisu ograniczającego możliwość ustalenia wysokości emerytury (o ile jest korzystniejsza) tylko od pierwszego wniosku o świadczenie emerytalne. Z przepisu tego nie wynika, aby warunkiem obliczenia świadczenia było złożenie wniosku o emeryturę po raz pierwszy po 31.12.2008 roku. Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 04.07.2013 sygn. Akt II UZP 4/13 a następnie w wyroku z dnia 10.07.2013 sygn. Akt II UK 424/12 stwierdził, iż ubezpieczony, który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenia i wystąpił o emeryturę po 31.12.2008 ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej, niezależnie od tego czy wcześniej złożył

wniosek o emeryturę. Skoro w świetle uchwały SN z dnia 4.07.2013 interpretacja art. 55 ustawy emerytalnej dokonana przez pozwanego jest błędna - odwołanie jest w pełni uzasadnione.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, a w uzasadnieniu powołał się na argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. R.,(...) r. wniosek o emeryturę złożył w dniu 16.04.2008r. Decyzją z dnia 30.04.2008r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do emerytury, ponieważ nie spełniał wszystkich przesłanek wynikających z przepisu art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Kolejny wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 09.05.2008r. Decyzją z dnia 20.05.2008r. na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej organ rentowy przyznał prawo do emerytury od dnia 08.05.2008r., tj. od wejścia w życie przepisów. Wyplata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia .

W dniu 15.01.2009 r. ubezpieczony wniósł o podjęcie wypłaty zawieszanej emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z dniem 31.12.2008 r. Decyzją z dnia 23.01.2009 r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury od dnia 01.01.2009 r.

Ubezpieczony od dnia 16.01.2009 r. pozostawał w zatrudnieniu u dotychczasowego pracodawcy na podstawie umów zlecenia :

Od 16.01.2009r. do 12.03.2009r.

Od 20.04.2009r. do 30.04.2009r.

Od 24.01.2011r. do 31.03.2011r.

Od 01.04.2011r. do 30.06.2011r.

Od 01.07.2011r. do 21.10.2011r.

Od 22.10.2011r. do 31.12.2011r.

Od 01.01.2012r. do 31.03.2012r.

Od 01.04.2012r. do 30.06.2012r.

Od 01.07.2012r. do 30.09.2012r.

Od 01.10.2012r. do 31.12.2012r.

Od 01.01.2013r. do 31.03.2013r.

W dniu 04.06.2013 r. ubezpieczony złożył ponownie wniosek o emeryturę

W dniu 13.06.2013r. ubezpieczony ukończył wiek emerytalny 65 lat i 2 miesiące przewidziany w przepisie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS .

Decyzją z dnia 11.07.2013 r. organ rentowy przyznał prawo do emerytury powszechnej od 13.06.2013 r. , tj.: od osiągnięcia wieku emerytalnego i wstrzymał wypłatę emerytury wcześniejszej przyznanej na dotychczasowych zasadach. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z poprzedniej decyzji przyjęty do obliczenia emerytury w wysokości 159,09%.

W dniu 21.08.2013 r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie emerytury w związku z Uchwałą Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2013-07-04, II UZP 4/13, na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej.

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił A. R. przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 55 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej, ponieważ po raz pierwszy złożył wniosek o przyznanie emerytury w dniu 16.04.2008 r.

(dowód: wniosek z dn. 16.04.2008 r. - k. 1 tom I akt ubezp., decyzja z dnia 30.04.2008r.-k. 35 tom I akt ubezp., wniosek z dn. 09.05.2008r. - k. 41 tom I akt ubezp., decyzją z dn. 20.05.2008r. -k. 63 tom I akt ubezp., wniosek z dn. 15.01.2009 r.-k. 69 tom I akt ubezp., świadectwo pracy -k. 71 tom I akt ubezp., decyzja z dnia 23.01.2009 r.-k. 85 tom I akt ubezp., karta przebiegu zatrudnienia-k. 21 tom II akt ubezp., wniosek z dn. 04.06.2013 r. -k. 1 tom II akt ubezp., decyzja z dnia 11.07.2013 r. -k. 17 tom II akt ubezp., wniosek z dn. 21.08.2013 r.-k. 24 tom II akt ubezp., decyzja z dn. 27.08.2013 r. -k. 26 tom II akt ubezp., odwołanie -k. 2,3 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był całkowicie bezsporny i wynikał z dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych, których autentyczności i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, Sąd również z urzędu nie znalazł podstaw do odebrania im przymiotu wiarygodności.

Spór w niniejszej sprawie w istocie sprowadza się oceny prawnej bezspornego stanu faktycznego w zakresie wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej, tj.: czy wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe jest tylko wówczas, gdy jest to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta) złożony po dniu 31 grudnia 2008 r.

Stosownie do art. 55 ustawy emerytalnej, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 (a więc po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz legitymowaniu się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Zgodnie z Uchwałą Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2013-07-04, II UZP 4/13 - ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przyjętego stanowiska podniósł, iż ustawa emerytalna początkowo - do końca czerwca 2000 r. nie wymagała dla przyznania prawa do emerytury rozwiązania stosunku pracy. Powyższe uległo zmianie po wejściu w życie art. 103 ust. 2a ustawy, zawieszającego prawo do emerytury do czasu rozwiązania umowy o pracę. Przepis ten dodany został przez art. 2 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 9, poz. 118) i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2000 r. Stanowi on, że "prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego".

Innymi słowy, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, sformułowanie "kontynuował ubezpieczenie" użyte w art. 55 ustawy emerytalnej, w istocie oznacza "nie rozwiązał stosunku pracy", niezależnie od tego czy wystąpił o przyznanie emerytury (wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym). Oznacza to po pierwsze, że zawarta w art. 55 ustawy emerytalnej przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji gdyby wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a po drugie z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż biorąc pod uwagę, że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009 r. należy uznać, że warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Konstatacja ta, nie pozwala na stwierdzenie czy wniosek o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, czy też mógł to być kolejny wniosek (np. poprzedzony tak jak w okolicznościach sprawy wnioskiem o emeryturę wcześniejszą), tyle że złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Wymóg pierwszego wniosku nie byłby niezbędny przy założeniu, że na emeryturę przechodzi się tylko raz w życiu. Przy tej konstrukcji bowiem, każdy następny wniosek byłby wnioskiem o podwyższenie świadczenia w związku z kontynuowaniem zatrudnienia i ubezpieczenia, czyli skorzystanie z możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku, oznaczałoby ustalenie kwoty emerytury dożywotniej z możliwością tylko jej waloryzacji lub podwyższenia z tytułu dalszego ubezpieczenia - opłacania składek. Założenie to jednak nie może być podzielone, gdy się zważy treść art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym ustawodawca określił sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana ("inna") emerytura, innymi słowy z przepisu tego wynika, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. Stosując ten przepis można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej). W utrwalonych poglądach judykatury, przyjmuje się, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I UK 82/06 (niepublikowany) przywołanym przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia, wyrażono trafny pogląd, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy). Podobne stanowisko było prezentowane w orzecznictwie na tle ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm. - por. wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04 - OSNP 2005 r. Nr 16, poz. 257 i orzecznictwo w nim powołane). W wyroku tym wskazano, że "prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, bowiem po pierwsze - podstawy prawne tych roszczeń są różne, po drugie - przesłanki nabycia prawa do tych roszczeń są odmienne, jeśli chodzi o wymagany wiek. Są to zatem dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które podlegają odmiennym reżimom prawnym").

Sąd Najwyższy skonstatował, iż nabycie prawa do emerytury przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść wskazanego wyżej art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, uzasadnia twierdzenie, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji zatem gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie

można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 tej ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, "zrównuje" w pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej.

Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego zaprezentowany w wyżej cytowanej uchwale w sprawie wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej.

Należy jednakże podkreślić, iż w cyt. uchwale Sąd Najwyższy, interpretując art. 55 ustawy emerytalnej, dokonał jednocześnie wykładni użytego w przepisie sformułowania „kontynuował ubezpieczenie” wskazując, iż sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” użyte w art. 55 u.e.r.f.u.s. w istocie oznacza „nie rozwiązał stosunku pracy”, niezależnie od tego czy wystąpił o przyznanie emerytury(wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym).

Sąd Najwyższy kładzie zatem nacisk na ustalenie czy ubezpieczony kontynuował ubezpieczenie a w istocie czy nie rozwiązał stosunku pracy (nie bez przyczyny użyty jest tu czas przeszły odnoszący się do momentu przyznania emerytury po raz pierwszy), a tym samym czy nie rozwiązując stosunku pracy kontynuował opłacanie składek do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, niezależnie od tego, czy ubezpieczony wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą i uzyskał do niej prawo.

Ubezpieczony w odwołaniu na poparcie swoich argumentów również odwołuje się do wyżej wskazanej uchwały . Należy wskazać jednakże, zgodnie zresztą z zarzutem pozwanego, że została ona podjęta na kanwie odmiennego stanu faktycznego aniżeli ten ustalony w niniejszej sprawie; mianowicie, dotyczy ona sytuacji faktycznej i prawnej ubezpieczonego, ur. przed 31.12.1948 r., mającego ustalone - po 31.12.2008 r. - prawo do emerytury na podstawie art. 29 ustawy z dn. 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), którego wypłata pozostawała zawieszona z uwagi na dalsze zatrudnienie i następnie z uwagi na wysokość osiąganego przychodu, występującemu po raz kolejny o emeryturę – tym razem na podstawie art. 27 powołanej wyżej ustawy po dniu 31.12.2008 r. (w sytuacji, gdy po ukończeniu 65 roku życia wnioskodawca nadal kontynuował zatrudnienie).

W niniejszej sprawie ubezpieczony złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę i nabył do niej prawo przed 31.12.2008 r. , co w kontekście wyżej cytowanej uchwały nie ma istotnego znaczenia, istotną natomiast jest okoliczność , że ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z dniem 31.12.2008r. i od tej pory pobierał emeryturę. Nie spełnił zatem warunku z art. 55, bowiem nie „kontynuował ubezpieczenia” w rozumieniu przyjętym w cyt. uchwale , bowiem rozwiązał stosunek pracy i następnie pobierał świadczenie. To, że od dnia 16.01.2009 r ubezpieczony ponownie okresowo pozostawał w zatrudnieniu u dotychczasowego pracodawcy na podstawie umów zlecenia zawieranych na okresy od 16.01.2009r do 12.03. 2009r. i od 20.04.2009r. do 30.04.2009r., i ponownie po około dwuletniej przerwie na podstawie umów zlecenia zawieranych kolejno do dnia 30.06.2013 r. jednocześnie kontynuując zatrudnienie pobierał emeryturę, nie zmienia powyższej konstatacji..

Zatem ubezpieczony po ustaleniu prawa do wcześniejszej emerytury nie kontynuował ubezpieczenia, bowiem rozwiązał stosunek pracy i realizował prawo do emerytury wypłacanej od dnia 01.01.2009 r. , dorabiając jednocześnie , na podstawie umów zlecenia u dotychczasowego pracodawcy . Wnioskodawca tym samym uszczuplił zgromadzone środki ze składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, jako że wypłata świadczenia była odwieszona z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy i kontynuowana ze względu na nie osiągnięcie przychodu z umów zlecenia powodującego zawieszenie prawa do emerytury.

Reasumując, należy uznać, iż ubezpieczony nie spełnia wymogu "kontynuowania ubezpieczenia" i opłacania składek do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, gdyż rozwiązał on stosunek pracy i realizował prawo do emerytury , niezależnie od tego – jak to wyżej wskazano - czy wystąpił wcześniej o przyznanie emerytury (wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym). W powyższym kontekście nie ma znaczenia, że ubezpieczony podlegał okresowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym do osiągnięcia 65 roku życia i nadal po spełnieniu tego wymogu pozostawał w zatrudnieniu do dnia złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej.

W konkluzji z przytoczonych względów i argumentów Sąd Okręgowy, na podstawie przepisu art. 47714 § 1 k.p.c. i cytowanych wyżej regulacji, w wyroku oddalił odwołanie.

SSO Magdalena Graul